

PARAPSYKOLOGISKA

Notiser och Nyheter

från Sällskapet för Parapsykologisk Forskning (SPF)

Nr 24

September 2004

Notera i din kalender dessa föredrag:

*Besök av den idag kanske mest
spännande parapsykologen!*

Rupert Sheldrake, fil dr i biokemi:

Tisdag 21 september 2004

kl 19.00

Plats:

Entré:

Unexplained animal and human abilities

(i samverkan med Stiftelsen Arcia):

Hamburgersalen, Brygghuset, Norrtullsgatan 12N. *T-bana Odenplan.*

100:-. Paus för kaffe.

Onsdag 22 september 2004

kl 19.00

Plats:

Entré:

The sense of being stared at

(i samverkan med Stiftelsen Arcia):

Stora salen, Fältöversten, Valhallavägen 148, 1 tr upp till vänster,
T-bana Karlaplan.

100:-. Kaffe i pausen.

Torsdag 14 oktober 2004

kl 19.00

Entré:

Om egna upplevelser

Saml.sal 34, Brygghuset,
Norrtullsgatan 12N,
T-Odenplan

70 :- . Medlemmar 30 kr

Professor Robert Morris

Koestler Chair, Edinburgh, avled
hastigt i mitten av augusti.

Vi kommenterar honom på s 2
och publicerar minnesord på s 10.

UR INNEHÅLLET

Rupert Sheldrake och det holistiska paradigmet	4
Rupert Sheldrake vinner debatt om telepati i London	6
Ska vi överlåta åt en underhållare att avgöra vad som är vetenskapligt?	7
James Randis utmaning på 1 miljon dollar - hur renhårig är den?	8
Öppet brev till professor Germund Hesslow	9
Vi minns Robert Morris	10
Saxat ur nyanlända tidskrifter	11

Ordförande har ordet:

Robert Morris död

Direkt efter konferensen i Wien nåddes vi av det tragiska beskedet att parapsykologins viktigaste person utan tvekan, Robert Morris, avlidit efter hemkomst till Edinburg. Han var vid god vigör i Wien och hann bara delge kollegerna i Edinburgh sina intryck innan detta tragiska inträffade. Hans stora betydelse framgår av de minnesord Adrian Parker tecknar, se sid 10 i detta nr samt det som står om Morris på PA's hemsida (se separat blad).

Ny layout

Fr o m detta nr kommer Merit Müller att göra layout på nyhetsbrevet.

Om vårens föredrag

Först en kort kommentar om det sista föredraget vi skulle ha ordnat i våras, det med Anneli Goulding, som vi tyvärr var tvungna att ställa in pga sjukdom. Vi hoppas kunna återkomma till henne någon gång efter nyåret, hon jobbar som bäst på sin avhandling i höst.

Om höstens föredrag

Vi börjar med två mycket spännande föredrag, av en av de mest inspirerande forskarna i vårt fält, **Rupert Sheldrake**, den engelske biokemisten och växtfysiologen som blivit parapsykolog. Det blir föredrag **den 21 och 22 september**, i Bryggarhuset resp Fältöversten/Karlaplan. Entrén blir på 100 kr/kväll. Arrangemanget sker i samverkan med Stiftelsen Arcia. Plats kan reserveras. Betala 100 kr till pg 51 85 07-9, Symposium för gränsöverskridande Vetenskap. Ange datum för föredraget och ditt namn och telefonnummer.

Med anledning av detta besök ingår i detta nyhetsbrev en närmare presentation av den forskning han bedrivit på senare år. Louise Ramsby har gjort en översikt, jag kompletterar med ett sammandrag av en debatt om telepati i januari i år i London mellan Sheldrake och en känd skeptiker, utvecklingsbiologen Wolpert, en debatt Sheldrake vann.

På konferensen i Wien, se nedan, framkom kritik mot Sheldrake då några försök till upprepningar

bara delvis lyckades. Kritik gällde sk 'response bias' som kanske kan förklara varför vissa av hans försök tycks ha lyckats. Vi hoppas självklart kunna återkomma om detta.

Föredraget därefter blir **torsdagen den 14/10** då vi delger varandra **egna paranormala upplevelser** eller diskuterar någon video vi tittar på, vad är i skrivande stund inte bestämt.

Vi ordnar sedan föredrag **torsdagen den 11/11 om nollpunktsenergin** med Jens Tellefsen och slutligen blir det prel. **torsdagen den 2 december** en **rapport från Parapsykologikongressen** i Wien. Vi var en stor grupp från Sverige, antagligen den största minoriteten. Mer om dessa två senare föredrag i nästa nyhetsbrev.

Vi hade i Wien möjlighet att träffa **Joe McMoneagle** och diskutera besök av honom och **Ed May** till ett veckoslut i april nästa år. Det ser ut att bli 23-24 april, en workshop om remote viewing. Vidare beslutades att *PA-konferensen om 2 år* med all sannolikhet blir i *Stockholm*.

Hjälp med sponsring?

På försommaren uppmärksammades jag på en konferens i oktober i London, Living the Field där bl a astronauten **Edgar Mitchell** och **Raymond Moody** ska medverka. På min förfrågan var de bägge öppna för att komma hit och hålla föredrag, men tyvärr hade de anspråk på honorar som översteg vad vi kunde erbjuda.

Är det någon som har sådana ekonomiska möjligheter och kan vara intresserad att hjälpa till ekonomiskt att bjuda in personligheter av detta slag, meddela undertecknad.

Konferensen i London ordnas av Lynne McTaggart, hon som ligger bakom boken **The Field**. Hon höll särskilt föredrag på PA-konferensen men var inte särskilt lyckad, då hon blandade friskt bland en massa fenomen, inom och utanför parapsykologin utan att klargöra att många resultat var mycket pre-

liminära, många mycket omdiskuterade osv. Som journalist och författare tar hon sig denna frihet, men anammas då främst av NewAge-grupper som vill ha bekräftelse på sin tro. Seriösa forskare blir klart mer klivna. Ändå lyckas hon få många framstående föreläsare till sina konferenser, kanske för att dom där når många? Utöver Edgar Mitchell och Raymond Moody kommer Karl Pribram, Stanley Krippner, Joe McMoneagle, Skip Atwater och Cleve Backster (ja, han som lanserade 'primär perception' från växter på 70-talet, och inspirerade Jan Fjellander att dra igång Föreningen för Psykobiophysik, där jag också var med från början, på 70-talet). Jag avser åka till konferensen.

Läs mer om konferensen Living the Field:

www.wddty.co.uk/thefield/main.asp

Om detta nyhetsbrev

Numret präglas av Rupert Sheldrakes forskning och James Randi, underhållare och illusionist, som Björn Fjaestad, FoF, hänvisar till. Flera andra angelägna inlägg får stå över.

Jag trodde i förra numret att debatten med **Forskning och Framsteg** (FoF) kunde avslutas. Tyvärr är det befogat att fortsätta med den. Björn Fjaestads sista inlägg, samt mail-utbyte med Adrian Parker lämnar en del i övrigt att önska. BF hänvisar bl a till James Randis framfart och utlysta pris på 1 miljon dollar till den som kan visa upp en förmåga under vetenskapliga betingelser, villkor som Randi ställer. Detta föranleder mig att närmare kommentera detta pris. *Mer info:*

www.alternativescience.com/James/Randi.htm

Vi menar att det är helt fel att låta en underhållare få avgöra vad som är vetenskapligt, något Fjaestad verkar vara beredd att tillåta.

Vi hoppas också framledes publicera mer kritik och detaljer av hur Randi går till väga när någon försöker få denna belöning. Vi hoppas också på att få några kommentarer till det vi publicerar från skeptikerna. Debatten mellan Fjaestad och Parker återkommer vi till.

Vi publicerar ett öppet brev från Adrian Parker till professor Hesslow i Lund angående dennes stora skepsis mot inrättandet av professuren.

Om professuren

Ännu är inte professuren tillsatt. Tre sakkunniga är utsedda: professor Henry Montgomery, Stockholm (som ledde konferensen i parapsykologi vi ordnade på Stockholms Universitet 1998 i samband med vårt 50-års-jubileum), professor Sven Carlsson, Göteborg och professor Jessica Utts, Kalifornien, den sist nämnda klart insatt i forskningen i parapsykologi.

Det bör också nämnas att även Professor Stanley Krippner utnämns till sakkunnig. Krippner sade *inte* upp sitt uppdrag utan gjorde en rangordning men hade inte tid att göra en mera preciserad genomgång. Enligt uppgift från Lund kommer man att ta hänsyn även till hans bedömning. Vi avvaktar med stort intresse den fortsatta hanteringen i frågan och hoppas på besked under hösten eller åtminstone till jul.

I höst prioriterar jag ner rena forskningsnotiser till förmån för debatt med anledning av professuren i Lund. Den är angelägen att försvara.

Gåva: Vi tackar för gåva på 100 kr från Åsa Eriksson, Stockholm.

Specialnumret om healing/DMILS

Alla som bidragit till tryckkostnaderna av temanumret om avståndshealing ska nu ha fått detta nummer. Andra som vill köpa det får betala 130 kr till SPF's pg för att få det, eller betala 100 kr vid föredrag.

Vi har av 'skeptikerna' VoF uppmärksamats på att ett av experimenten vi berättade om, nämligen *Does Prayer Influence the Success of in Vitro Fertilization-Embryo Transfer?* dragit på sig mycket kritik, något vi tyvärr inte hann få med något om i temanumret. Vi återkommer i nästa nummer.

RUPERT
SHELDRAKE
Fil.dr. i
biokemi,
Cambridge

Rupert Sheldrake och det holistiska paradigmet: mot en vidgad perception - människans, vetenskapens, tillvarons

Presentation och sammanfattning: LOUISE RAMSBY

Vem är Rupert Sheldrake?

Engelsmannen Rupert Sheldrake är holistisk biolog och författare till ett flertal böcker och vetenskapliga artiklar. Han lever idag i London, men är bl a knuten till Institute of Noetic Sciences i San Francisco. Sheldrake har främst blivit namnkunnig för sin teori om *morfisk resonans*, ett naturens och tillvarons immanenta minne och synergistiska struktur. Som en följd härav har han även studerat människors och djurs perceptiva och kommunikativa förmågor sådana de tar sig uttryck exempelvis genom telepati, vilket bland åtskilligt fört vidare till experiment med telepatiska förnimmelser i samband med kommunikation via telefon och e-post. Sheldrakes övergripande fokus ligger idag på att i generell bemärkelse öppna upp och vidga vetenskapens vyer, liksom att närmare utforska kopplingen mellan vetenskap och andlighet, något han gör i samarbete med Matthew Fox, kontroversiell andlig teolog och grundare till University Creation Spirituality i Kalifornien, tillsammans med vilken han även författat böcker.

Sheldrake verkar således som fri forskare. Tidigare var han emellertid bl a länkad till Royal Society, innehade en tjänst som studierektor i biokemi och cellbiologi vid Cambridge University samt var under en tid chef och konsulterande växtfysiolog vid International Crops Research Institute i Hyderabad i Indien.

För den intresserade finns en utmärkt hemsida där Rupert Sheldrake presenteras i flera tänkbara avseenden; bland mycket annat ges där tillgång till centrala artiklar och intervjuer. Adressen är www.sheldrake.org.

Den fria tanken och den skolade.

Sheldrake började redan i mycket unga år intressera sig för växt- och djurriket och då med utgångspunkt i en fascination för livet i dess helhet. När han senare studerade biologi och biokemi vid Cambridge upplevde han således en stark diskrepans mellan det mekanistiska, detaljinriktade paradigmet han där kom att skolas in i och sin ursprungliga inspirationsimpuls. Den akademiska världens dissekerande av växter och djur, berövande dem

såväl deras ursprungliga livsbetingelser som naturliga miljö, stod med andra ord i bjärt kontrast till Sheldrakes egen helhetsmässiga upplevelse av naturen i dess större sammanhang och innebörd. Hur kunde det vara möjligt att det mest lärda studium av naturen och livet vilade på en dylik värderingsgrund? Sheldrake sökte svar genom att fördjupa sig i filosofiska och vetenskapsteoretiska frågor och upplevde härvidlag särskild inspiration hos Thomas Kuhn i hans paradigmskifteteori. Därutöver stiftade han bekantskap med Goethes tänkande och fann i denne en sann själsfrände i visionen om en holistisk vetenskap utgående från direkt erfarenhet och förståelse.

Sheldrake fortsatte under en tid sin verksamhet inom den akademiska sfären och disputerade vid Cambridge i ämnet växters hormonella utvecklingsvillkor. För att ge näring åt sitt holistiska och i gängse akademiska sammanhang något ovanliga (läs avantgardistiska) sätt att tänka och betrakta, lät han sig under vägs inspireras av ett flertal olika och i många fall säregna strömningar, såsom "The Epiphany Philosophers" – en grupp filosofer, fysiker och mystiker; forskningsverksamhet i Indien, vilket gav inblick i ett med västerländska mått väsensskilt tänkande, efterhand även av kristendomen, trots sin inledande ateistiska inställning, samt inte minst av en längre vistelse hos en engelsk benediktinermunk i södra Indien. Den synergistiska effekten av samtliga dessa influenser blev att Sheldrake kom att fördjupa sitt studium i och sin övertygelse om relevansen av den marginellt uppmärksammade holistiska traditionen inom biologin. Det var också i kölvattnet härav som han så småningom formulerade sin teori om morfisk resonans, som nämnts, ett naturens immanenta minne, synergistiska struktur och syntax, vilken han sedan dess alltjämt fortsatt att utveckla.

Eget tänkande.

Sheldrakes första bok "A New Science of Life" utkom 1981 efter vistelsen i sydindien. I "The Presence of the Past" (1988) utvecklar Sheldrake denna, sin teori om naturens minne och i "The Rebirth of Nature" (1990) pläderar han vidare för betrak-

tandet av naturen utifrån ett livsbejakande, helhetsorienterat, snarare än ett mekanistiskt, sönderdelande paradig. I boken "Seven Experiments That Could Change the World" (1994) uppmuntrar Sheldrake till oberoende, småskalig, icke professionaliserad forskning, hellre än till akademisk verksamhet, i syfte att hålla vid liv den genuina forskarandan, dvs nyfikenhet och egentlig ämnesorientering. Han betonar i denna bok att det länge var i sådan anda forskning bedrevs innan den med tiden kom att professionaliseras och därmed institutionaliseras.

I sina två senaste böcker behandlar Sheldrake djurs och människors oerhört stora förmåga till perception och kommunikation, vilken till övervägande del äger rum i ett det subliminalas, telepatiska register. "Dogs That Know When Their Owners are Coming Home and Other Unexplained Powers of Animals" gavs ut 1999 och "The Sense of Being Stared At and Other Aspects of the Extended Mind" utkom 2003.

Vidgad perception.

Härnäst ges ett smakprov på Rupert Sheldrakes forskning om perception och kommunikation, hos och mellan människa och djur. Sheldrake arbetar sedan en tid med ett forskningsprojekt vid namn "The N'kisi Project", där en talande grå jako i uppprepade försök använts för att undersöka det telepatiska fenomenet. Nedan följer en sammanfattning av artikeln "Testing a Language-Using Parrot for Telepathy", författad av Sheldrake och N'kisis matte, Aimée Morgana samt publicerad i *Journal of Scientific Exploration* 17, 2003.

Är det telepati?

Aimée Morgana hade lagt märke till att hennes talande grå jako, N'kisi, allt som oftast, på ett telepatiskt sätt, tycktes reagera på hennes tankar, känslor och avsikter. För att närmare undersöka fenomenet lades därför en rad försök upp i syfte att pröva huruvida denna förefallande telepatiska kommunikation skulle kunna manifesteras även i experimentellt strukturerade situationer. Aimée och papegojan befann sig härvidlag i såväl skilda rum som på olika våningsplan samt därtill i övrigt under sådana praktiska omständigheter att fågeln inte kunde erhålla någon som helst sensorisk information vare sig från Aimée själv eller någon annan person. Under försökens gång videofilmades både Aimée och hennes skyddsling kontinuerligt. Varje försök inleddes med att Aimée öppnade ett numrerat, förseglat kuvert innehållande ett fotografi som hon därefter betraktade under två minuter. Varje

bild svarade mot en förutbestämd räkka väsentliga ord ur N'kisis vokabulär, vilka slumpmässigt hade valts ut i förväg av en tredje person. Sammanlagt genomfördes 149 sådana tvåminutersförsök. De samtidiga inspelningarna av N'kisi tolkades och skrevs ut av tre oberoende personer; tillvägagångssättet var härvidlag blint. Det visade sig att utskrifterna överlag sinsemellan företedde god överensstämmelse.

När man tillämpade en poängsättning där det krävdes att minst två av de tre uttolkarna var överens, framkom att N'kisi uttalade ett eller flera av de listade orden i 71 försök, alltså nära hälften av samtliga; 23 av dessa 71 försök var sk fullträffar, där de nyckelord fågeln valde exakt svarade mot målbilderna. Vid sammanställning av resultaten gav två olika statistiska analysmetoder (Randomised Permutation Analysis och Bootstrap Resampling Analysis, datasimuleringsmetoder typ Monte Carlo studier) p-värdena 0,00025 respektive 0,0002. Medeltalet var vid användning av dessa metoder, i båda fallen, 12 och standardavvikelsen 3, med avseende på antal träffar väntade att kunna tillskrivas slumpen. Intressant nog kunde noteras att N'kisi oftare upprepade de nyckelord som klassificerades som träffar än de som betraktades som falleranden. Resultaten stöder i sin helhet hypotesen att N'kisi verkligen reagerade telepatiskt på sin matte, Aimées, själsliga aktivitet.

Ett spår att vidare följa.

Sheldrake har även funnit att flera andra slags husdjur på liknande sätt uppvisar telepatiskt beteende. Man har bl a kunnat konstatera att hundar och katter har förmåga att förnimma när deras ägare är i antågande, även om avståndet dememellan är påtagligt. Detta uttrycks då genom att djuret väntande placerar sig vid ett fönster eller en dörr. I en rad videofilmade försök (Sheldrake 1999; Sheldrake och Smart 1998, 2000) med hundar vars ägare fick återvända vid slumpmässigt utvalda tider, kunde förklaringar utgående både från rutin och gängse sensoriska informationskällor uteslutas, eftersom såväl hemkomsttid som -sätt bröt tidigare vane-mönster.

Telepatiforskning på djur är, hävdar Rupert Sheldrake, löftesrik. Härvidlag har talande papegojor särskilda fördelar i det att språket kan användas som parameter, vilket bidrar till större nyansrikedom vid utvärderingen av resultaten och därför tillika förståelsen av fenomenet. Forskningen med N'kisi är således i intressant fortskridande.

Rupert Sheldrake debatterar telepati i London

Motparten, utvecklingsbiologen Lewis Wolpert kom till korta

Den 22 januari 2004 återgavs i *Natures* nätupplaga följande referat av en debatt mellan Sheldrake och Lewis Wolpert. Tack Adrian Parker för tipset och länken.

Skribent: JOHN WHITFIELD.

Översättning: Göran Brusewitz

Forskare tenderar att hålla sig klart ifrån öppna debatter med dom som försvarar det paranormala. Och att döma av svaret och reaktionen från åhörarna i London till ett sällsynt exempel på en sådan 'konfrontation' i förra veckan bör de helst undvika sådana. Lewis Wolpert, en utvecklingsbiolog vid University College London, talade mot förekomsten av telepati i en debatt vid the Royal Society of Arts (RSA) i London den 15 januari. Rupert Sheldrake, förut biokemist och växtfysiolog vid Universitet i Cambridge som har tagit upp parapsykologin argumenterade för telepatins existens. Och flertalet av de 200 personerna i auditoriet tycktes hålla med honom.

Wolpert är en av Storbritanniens mest kända ofentliga talesmän för vetenskapen. Men bara ett fåtal personer bland åhörarna tycktes påverkas av hans argument. Sheldrake, som rörde sig bortom det som var vetenskapligt tillåtet på tidigt 80-tal genom att hävda att idéer och former kan spridas av en mystisk kraft som han kallade morfisk resonans, startade debatten.

Han presenterade resultat av tester av utomsinnlig varseblivning, telepati, tillsammans med sin egen forskning om huruvida människor vet vem som

ska ringa eller skicka epost till dem, och huruvida hundar vet när deras husse vänder hemåt, och om det påstådda telepatiska bandet mellan en kvinna i New York och hennes papegoja. "Biljoner mycket rationella människor anser att de har haft dessa upplevelser", sade han.

Wolpert ansåg tvärtom att telepati var en "patologisk vetenskap", baserad på mycket små, icke upprepbara effekter, uppbackade av fantastiska teorier och ett ad hoc svar på kritiken. "Den enkla sanningen är att där inte finns några övertygande bevis för det", sade han "Ett öppet sinnelag är något mycket dåligt, allting faller ut."

För Ann Blaber, som arbetar med musik för barn och inte hade tagit ställning i saken, var Sheldrake den mer övertygande. "Man kan bara inte avfärda alla bevis för telepati," sade hon. Hennes åsikt återspeglades hos många i publiken, som omväxlande anklagade Wolpert för att "inte känna till bevisen" och för att vara "ovetenskaplig".

Genom att ordna denna debatt ansluter sig RSA till ett växande antal organisationer i London som tar en ny ståndpunkt för vetenskaplig kommunikation. "Vi vill vara en plattform för kontroversiella frågor," säger Liz Winder, ansvarig för föredragen vid RSA.

Forts från sid 9 **Hur står det egentligen till med....**

lyckas med en demonstration måste den framgången tillskrivas något oförklarligt trick. Han är inte vetenskapsman men hävdar att han, tack vara några icke avslöjade, icke vetenskapliga metoder, vet att påstående om parapsykologiska fenomen är komiska och absurda och borde slängas på soptippen.

Faktum är att Randi gör exakt det som han anklagar en del forskare för: han har inte genomfört några riktigt utformade experiment, han har inte publicerat några empiriska resultat (upprepbara eller

andra) och har inte utsatt sig själv för någon peer-review process. Ändå förväntar han sig att vi ska acceptera att hans slutsatser har någon vetenskaplig signifikans och vara värda uppmärksamhet.

Randi säger: "Det tycks finnas en viss egenskap i det mänskliga medvetandet som kräver att ägaren då och då blir dum. Ibland blir betingelsen permanent och blir en del av offrets personlighet."

Detta är åtminstone något som alla kan hålla med om.

Ska vi överlåta åt en underhållare att avgöra vad som är vetenskapligt?

*Det låter så från Björn Fjaestad, chefredaktören för Sveriges ledande tidning för forskning, *Forskning och Framsteg* (FoF)*

RANDI
Källa: Clas Svahn, DN

Av GÖRAN BRUSEWITZ

Fjaestad skriver i sin slutreplik i FoF nr 4 2004 i sin debatt med Adrian Parker om den kommande professuren i Lund att "Om det vore så att Adrian Parker eller någon annan, under sedvanlig vetenskaplig kontroll, kan demonstrera vilken som helst paranormal förmåga, så kan denna person inom tio dagar hämta hem en miljon dollar." Och hänvisar sedan till en länk på nätet om detta pris.

Han vill alltså hänvisa till en underhållare - den som klarar av underhållarens utmaning kan också få sin förmåga accepterad. Är det detta han menar? Menar Fjaestad (BF) på fullt allvar att vi ska överlåta åt en underhållare att helt själv avgöra vad som är vetenskapligt? Granskar man förfarandet och villkoren för denna utmaning ser man många frågetecken, se sidan 9. Dessutom har jag fått ta del av en diskussion per epost mellan Adrian Parker och Fjaestad, en diskussion som också väcker många farhågor för vad Fjaestad tycker.

Randis pris - ett jippo som bara skeptiker och populär-media tar på allvar

Parker konstaterar, liksom jag själv, att det inte finns någon seriös forskare som tar Randis utmaning för mer än vad det verkar vara: ett jippo. Ran-

di är visserligen magiker men vi får påminna BF att många parapsykologer (inkl. Parker) är amatör- eller yrkesmagiker. T.o.m. magiker kan luras och vårt syfte är inte att övertyga andra att dessa fenomen finns utan att det finns goda vetenskapliga skäl till att undersöka området vidare.

Randi: "jag är smartare än dem"

Adrian Parker berättar: Jag deltog i somras (2003) med Randi i en Discovery tv-show och passade då på att fråga honom hur han förklarade de enkätundersökningar som kom fram till att mellan 82 och 86% av erfarna yrkesillusionister skrev under påståendet att psi fanns: Randis svar att "detta visar bara att jag är smartare än dem" blev en påminnelse om att man nog får vara lite skeptisk mot påståenden av självutnämnda skeptiker.

Randi kommer visserligen ibland med bra synpunkter men hans arroganta attityd gör ofta att han motverkar sig själv: Randi lyckades under sin medverkan i den ovannämnda showen öka publikens tro på medial kommunikation från 44% till 54%. Detta understryker poängen i vår aktuella debatt: För att vinna allmänhetens förtroende behövs äkta skepticism och inte fanatisk skepticism.

Hur står det egentligen till med Randis stora utmaning på 1 miljon dollar?

Av GÖRAN BRUSEWITZ

De flesta har hört talas om utmaningen från James Randi som erbjuder 1 miljon dollar till den som kan demonstrera en psykisk förmåga.

På ytan kan Randis utmaning se ut som något mycket bra, eller hur? Då är det väl bara att under kontrollerade betingelser prestera den sorts förmåga vi läser om i tidningar nämligen skedböjning, telepati, fjärrskådande?

Skulle i så fall inte blotta det faktum att ingen ännu vunnit Randis utmaning bevisa att sådana förmågor är omöjliga? Som vanligt i den dunkla världen av "skepticism" är saker och ting inte exakt som de ser ut att vara.

Tvetydigheter finns

Randis utmaning offentliggjordes den 1 april 1996. En snabb titt på bestämmelserna för utmaningen (finns på hans hemsida) ger intryck av att det handlar om en i högsta grad rimlig, förnuftig och ärlig utmaning. Men läser man lite noggrannare, denna gång med det sorts kritiska öga som Randi använder för att avslöja bedrägeri och fusk, blir läget anorlunda. Det man finner är några tvetydigheter som sannolikt gör varje seriös aspirant osäker, minst sagt.

Den första tvetydigheten finns i inledningen där det står "Eftersom anspråken kan variera mycket i karaktär och omfattning måste specifika regler formuleras för varje sökande."

Detta innebär, helt rimligt, att reglerna för varje experiment inte slutligen kan formuleras förrän en aspirant träder fram och tillkännager vad han eller hon ska göra, skedböjning, läsa tankar eller gå på eld. Men det innebär också att Randi formulerar reglerna för varje enskilt försök att anta utmaningen. Och självklart måste den som utmanar Randi acceptera och samtycka till dessa ad hoc regler. Om han eller hon inte samtycker äger "tävlingen" inte alls rum.

Den andra tvetydigheten finns i klausul 4, som säger att "Test kommer att utformas på ett sådant sätt att inga "bedömande" procedurer behövs. Resultat kommer att vara självklart för varje observatör i enlighet med reglerna som alla parter i förväg har samtyckt till, innan någon form av testprocedur äger rum".

Detta innebär, helt rimligt, att det inte blir några ändlösa diskussioner av 'experter' om statistiska mätmetoder. Antingen böjer sig skeden eller gör den det inte: antingen kan utmanaren läsa tankar eller kan han det inte. De skrivna reglerna, som man kom överens om i förväg, avgör.

Inga objektiva bedömningar

Men det innebär också att det inte blir några objektiva, oberoende bedömningar eller avgöranden baserade på vetenskapliga kriterier, genomförda av kvalificerade professionella vetenskapsmän. Randi, och enbart han, avgör huruvida villkoren har uppfyllts, huruvida metallen har böjts med psykisk kraft eller om det elektroniska instrumentet påverkades av mental kraft eller om den avlägsna bilden har återgivits korrekt. I händelse av att utmanaren insisterar på att de skrivna villkoren har uppfyllts, men att Randi inte samtycker, då blir det Randis beslut som gäller.

Randi är inte bara ensam domare av huruvida utmanaren har lyckats. Skulle utmanaren på vetenskapliga grunder överklaga ett negativt beslut av Randi och hävda att kraven man kommit överens om i utmaningen uppfyllts, kommer Randi att vara den ensamme skiljemannen för alla överklaganden. Randi säger att det inte blir "någon bedömning". I verkligheten är han både domare och jury, inte bara av utmanarens fall utan också av sitt eget fall.

Med dessa två viktiga tvetydigheter i reglerna är man inte förvånad över att Randi aldrig funnit någon seriös aspirant som accepterar hans utmaning. Varje potentiell aspirant som läser reglerna noggrant kommer att bli bekymrad över två saker.

Randi bestämmer reglerna

För det första att Randi, på grund av villkoren, kan bestämma specifika regler som omöjliga kan uppfyllas, och följaktligen ingen aspirant skulle samtycka till, vilket gör det möjligt för honom att påstå att "ingen har vunnit detta pris".

För det andra har vi Randis egen objektivitet. Hans position och uttalande indikerar att han aldrig kan acceptera förekomsten av parapsykologiska fenomen eftersom han á priori är övertygad om att sådana fenomen är omöjliga. Skulle en aspirant ändå

Forts på sid 6

Öppet brev till professor Germund Hesslow, Lund

Professor Germund Hesslow har i tv och i *Sökaren* uttryckt mycket stor skepsis och har starka invändningar mot inrättandet av den nya professuren vid Lunds universitet.

Av detta skäl har Adrian Parker (AP) sänt ett Öppet brev till Professor Hesslow (GH), som har publicerats i *Sökaren* i höst.

Sammanfattning: GÖRAN BRUSEWITZ

Av det Öppna brevet framgår att AP haft stor glädje av en tio poängskurs i neurovetenskap, den inriktning GH har. AP har med denna kunskap bl a kunnat tillgodogöra sig den aktuella forskning om hjärnan och medvetandet som presenterades på årets BIAL Stiftelsens konferens. "BIAL Foundation" har med Portugalregeringens goda minne syftet att stödja forskning inom neurovetenskap och har valt att under flera år satsa på två områden: neurofysiologi och parapsykologi. Deras konferens har blivit en "hit" - ett livligt forum där några av världens främsta inom neurovetenskap möts. Poängen i sammanhanget är att ju mer man lär om hjärnans komplexitet desto ödmjukare borde man bli beträffande de gränser som gäller för vår kunskap idag.

AP påpekar det viktiga i att inta en mellanposition där äkta (d. v. s. open-minded) skepticism och sunt förnuft får sin framtoning. Modern parapsykologi skall vara en stringent vetenskap som egentligen har lika mycket att göra med "tomtar och troll" som neuropsykologi har att göra med frenologi.

AP påpekar att de 100 år som man påstås ha ägnat åt parapsykologisk forskning, i praktiken motsvarar resurser som knappt motsvarar 2 månaders amerikansk psykologi.

Professor Hesslow uttrycker farhågor beträffande Lunds universitets goda rykte och tillgång till doktorandresurser. Han tänker inte på att Lunds universitet sedan flera år redan har en professor i parapsykologi, svensken Martin Johnson som var profes-

sor vid Utrechts universitet och numera är professor emeritus i parapsykologi vid Lund Universitet. Dessutom påpekar han den betydelse och insats som två andra ledande europeiska professorer har haft och har, holländaren Dick Bierman (som under en period var anlitad av det prestigiosa think-tank projektet, StarLab, och uppskattad även som utbildare och för sin tekniska och metodologiska kunnighet) samt Bob Morris som Professor i Parapsykologi vid Edinburghs Universitet, som under sin tid som professor varit Ordförande för Psykologi hos British Association for the Advancement of Science. Morris' avdelning har även fått en särskild utmärkelse av ett regeringsutskott för sin forskningskvalitet. Framgången har varit så påtaglig att seriös parapsykologisk forskning nu finns med på minst 12 universitet i England och Skottland. De 30-tal personer som redan har doktorerat inom ämnet har utan svårighet fått anställning på olika universitet. Anledning är att parapsykologi erbjuder metodologisk stringens och ämnet som en del av medvetandeforskning betraktas som ett hett och spännande område.

Ett annat skäl till framgången är att verksamheten är dubbelspårig, dvs både inriktad på vanlig psykologi och parapsykologi, en modell som Anneli Goulding nu tillämpar i Göteborg, som under 2004 kommer att presentera en doktorsavhandling som är inriktad på klinisk forskning såväl som parapsykologi. Eftersom donationen i Lund skall stödja forskning inom parapsykologi och hypnologi öppnar detta möjligheten att införa Morris-modellen i Lund.

Robert Morris till minne

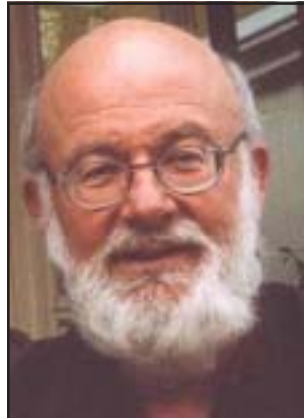

Foto: Annekattrin Puhle

Robert Morris 9 juli 1942 – 11 augusti 2004

Robert Morris var den sorts människa som på grund av sin inre trygghet och sin enorma vitalitet kunde förväntas få dispens från en plötslig och tidig död. Men så blev det inte. I många avseenden var det just dessa egenskaper i kombination med humor, värme, och inte minst en öppenhet för kritik som gjorde honom väl lämpad som ledare inom den moderna akademiska parapsykologin.

Troligen kommer han att inte bara betraktas som en ledare utan efterträdaren till J.B.Rhine när det gäller betydelse för experimentell parapsykologi inom den akademiska världen. Det var Rhine som först etablerade parapsykologi på universitet – på USAs berömda Duke Universitet – men som 30 år senare omvandlade verksamheten där till ett privat institut dels på grund av att han ansåg att privatiseringen av forskning gagnade verksamheten och dels med motivering att han ansåg att psykologin inte var tillräcklig mogen som vetenskap för att hantera det paranormala. Beslutet att skilja sig från Duke Universitet visade sig dessvärre vara ett stort historiskt misstag.

Det blev Robert Morris uppdrag under sina 19 år vid Koestler Professuren i Parapsykologi vid Edinburghs Universitet att återställa den vetenskapliga respektabilitet hos ämnet. Han lyckades så förträffligt att framgången ibland beskrevs som "the Morris miracle"- och gav den utdelningen att det numera finns cirka 14 universitet i Storbritannien som sysslar med ämnet. Under Morris' tid har mer än ett 20 tal studenter doktorerat i parapsykologi. "Bob" som han kallades av sina kolleger besökte Sverige vid 3 tillfällen då han föreläste vid de psy-

kologiska institutionerna i Göteborg och Stockholm. Det blev delvis tack vara Morris' goda anseende som Lunds Universitet har ansett det lämpligt att inrätta en professur i psykologi inriktad på parapsykologi.

För en svensk läsare associeras parapsykologi alltför ofta med vidskeplighet och det ockulta men det är egentligen ett missbruk av ordet. Det var inte alls den sorts parapsykologi som Morris företrädde. Morris stod för en försiktig framhävdning att det finns något hos ämnet som utmanar ett materialistiskt synsätt samtidigt som forskaren alltid skall vara öppen för och även aktivt söka normala förklaringar. Denna approach vann gehör och respekt hos Morris' kolleger. Hans största bidrag är snarare till psykologi än parapsykologi: han visade att psykologi är mogen (åtminstone på universitet i Storbritannien) att klara av det paranormala – så länge som det söta serveras med det sura d v s konventionell psykologi kan förklara en del av upplevelserna men troligen inte samtliga.

Professor Morris fick en rad utmärkelser. Bl. a. blev han ordförande för psykologi inom den anrika British Association for the Advancement of Science. Hans betydelse för Edinburgh var sådan att för första och enda gången hissades alla flaggor överallt på universitetets byggnader på halv stång och rektor höll tal vid hans begravning. Genom Robert Morris frånfälle har parapsykologin förlorat en mentor och många av oss en god vän.

Adrian Parker

Docent i psykologi

Saxat ur nyanlända tidskrifter

Blandat innehåll i *European Journal*, det sista numret från Göteborg:

EJP (*European Journal of Parapsychology*) volym 18 2003 är den fjärde och sista volymen för Adrian Parker som redaktör för skriften. Den går nu vidare till dr Paul Stevens i Edinburgh. Förseningen på ca ett år beror bl a på att man velat göra tidigare artiklar tillgängliga på webben (www.psy.gu.se/EJP/EJP/htm).

Adrian berättar om gode vännen och **skeptikern Marcello Truzzi** som dog under året. Han var ett mycket väl behövt motgift mot ensidiga åsikter. Han berättade för Adrian att det inte var att sitta på staketet han tyckte var roligt, utan att *klättra fram och tillbaka* från ena sidan till andra.

Adrian kommenterar sedan det mycket lovande läget i Sverige att vi är på gång att få en **professur i psykologi**, inkluderande bl a parapsykologi och nämner sedan ett antal stora namn sedan tidigare i Sverige, O G Wetterstrand, Sidney Alrutz (grundaren av svensk psykologi), Poul Bjerre och John Björkhem, på senare tid Martin Johnson, Jan Dalkvist, Joakim Westerlund och Lars-Erik Uneståhl, den senare internationellt känd auktoritet inom hypnos.

Harvey Irwin undersöker sambandet mellan tro på det paranormala och uppenbara psykos-liknande symptom och finner bevis som stödjer reality-testing deficits hos de troende på det paranormala. Detta är också ett tema av intresse i Göteborg där Anneli Goulding har genomfört studier som stödjer uppgiften om 'healthy schizotypes' som har paranormala erfarenheter och 'psykos-liknande' symptom men som i själva verket faller i sin egen grupp eftersom de har en positiv profil av egen-skattad hälsa.

Ett kompendium om bevisen för PSI

Mitt eget bidrag, skriver Adrian, är tillsammans med under-tecknad, GB, där vi försöker fylla ett behov, skapad av mediauppmärksamheten, genom att erbjuda en lämplig lista över källmaterial som avser möta återkommande och tidskrävande påståenden att där inte finns några bevis för psi: Ett kompendium av bevis för psi.

Sedan följer en ganzfeld-studie, av Adrian och Thomas Wright, en examenselev i klinisk psykologi i Göteborg. Han använder registreringar i realtid och bokar registreringar för att se om detta ökar träffsäkerheten.

Jan Fjellander 'avslöjar' bakgrunden till 'spök'-fotot på Engso i AB

Jan Fjellander och Adrian själv finner en normal eller naturlig förklaring till ett sk spök-foto av något vid Engso

lott, publicerat i Aftonbladet, som togs då vi i svenska SPF besökte Engso med amerikanska forskare för några år sedan. Det visade sig att det var värden som blev fotograferad och troddes vara ett spöke (the host was the ghost), något Jan kunde konstatera efter en jämförelse mellan fotografiet och den video han själv tog vid besöket.

Björn Sjödén, elev till Adrian Parker i Göteborg, anmäler sedan boken "Dream Telepathy", en bok som nyttiges, av förf. Ullman, Krippner och Vaughan.

Annekatriin Puhle anmäler också boken "Investigation the paranormal" av Tony Cornell.

Paranormal Review, april 2004

Douglas Stokes summerar idéer om överlevnadsproblemet. Bland mellanrubriker The self according to physicalism, the self as personality, the self as field of consciousness, panpsychism, quantum 'hidden variables', mini-shins, a quasi-bayesian argument, the self as 'recyclable', samt the universe.

Bernard Carr skriver utförligt under sin "President's Note" om Montague Keen som dog under en debatt mellan Sheldrake och Wolpert.

Carr noterar också att det är flera äldre medlemmar som nyligen dött, att flera nya tar över, och att han också själv avgår som ordförande i SPR. Han har under åren skrivit 16 av dessa 'Notes' (blir det fyra per år har han varit ordförande i 4 år?). Jag jämför med mig själv som varit ordförande i 16..., kanske dags att tänka på en förändring?

Carlos Alvarado skriver om "Frederic W H Myers On the projection of vital energy". Julie Rousseau skriver om "SPR Online library news", som över 150 medlemmar i SPR nu börjat använda, och över 400 icke-medlemmar registrerat sig för att kunna se på abstracts. Sammanlagt har medlemmar läst ca 50.000 sidor sedan september, och laddat ner 5000 av dessa.

Vi får väl se när vi själva har kommit så långt med vårt bibliotek. Ännu så länge prövar vi fram en teknik att dataregistrera de böcker vi har.

Har Rupert Sheldrakes telepatiförsök med papegoja någon allvarlig brist?

I JSE (*Journal of Scientific Exploration*) vintern 2003 presenteras en rapport av Rupert Sheldrake (och Aimée Morgana) där han testat telepati med en papegoja, som använder sig av ett språk. Det protokoll som användes bedömdes vara alltför bristfälligt av en bedömare, medan den andre drog slutsatsen att de brister som fanns inte var fatala.

En avgörande aspekt av mera allmänt intresse som illustreras av denna studie är hur man designar adekvata kontroller med adekvat 'slumpmässighet'.

Sammanfattningen avslutas med att man fått resultat som är förenliga med hypotesen att papegojan N'kisi reagerar telepatiskt på Aimées mentala aktivitet.

Minnen från tidigare liv

I JSPR (*Journal of Psychical Research*) april 2004 skriver Erlendur Haraldsson och Majd Abu-Izzeddin om tre slumpmässigt valda fall av Libanesiska barn som hävdar att de har minnen från tidigare liv.

Subtle Energies om bioelektromagnetism, Qi Energi och healing

Subtle energies, vol 13, nr 3 rymmer flera artiklar av visst intresse. Kan man manipulera det elektromagnetiska spektrat via fält som projiceras från människans händer? Finns det samband med Qi Energi? Om detta görs här försök av Randall Waechter och Lauren Sergio, om ett ev samband mellan Qi Energi och bioelektromagnetisk energi, både mycket omdiskuterade företeelser. Experiment genomförs här för att mäta elektromagnetisk energi i tre speciellt designade kopparspoler, medan fyra utövare av Qigong projicerar denna energi. Resultaten indikerar att i frekvensen mellan 0 och 120 Hz, den elektromagnetiska vågen som induceras i spolarna ändras - ökar vid vissa frekvenser och minskar vid andra. Dessa experiment antyder att den elektromagnetiska miljön för Qi-utövarna förändras, men det är fortfarande för tidigt att säga att Qi är bioelektromagnetism. Om det verkligen är så kan vi lätt bygga elektromagnetiska generatorer och använda dem som healing-maskiner. Sådana försök är dock inte helt framgångsrika.

Slutligen, finns det elektrisk utrustning som kan mäta förändringar i kroppens energitillstånd vid en akupunkturbehandling? Här återges Rapport 1, "The meridian stress assessment (MSA-21)", av Nancy Roberts, Norman Shealy och William Tiller.

Journal of Parapsychology, hösten 2003

Ett fältförsök att få salladsfrön att växa bättre redovisas. Det är en replikationsstudie, av Serena Roney-Dougal och Jerry Solfvin, två forskare vi tidigare stiftat bekantskap med och haft på besök i Sverige. Serena redovisade första försöket på en kongress för några år sedan. Robin Wooffitt redovisar "Conversation analysis and parapsychology: experimenter-subject interaction in ganzfeld experiments". Det är en teknik att hitta kvalitetsinslag i konversation som nu prövas att tillämpas i ganzfeld-försök, något vi bl a försöker göra här i Sverige med andra tekniker.

En forskargrupp i Armenien redovisar "Bioscope: a novel apparatus for the investigation of living matter". Rex Stanford anmäler "Consciousness studies: cross-cultural perspectives" av Ramakrishna Rao. Rao var tidigare vid Durham, Rhine Research Center, men är numera i Indien.

Sedan följer en bok av Joe McMoneagle som vi planerar besök av till våren: "The stargate chronicles: memoirs of a psychic spy" av Joseph McMoneagle, anmäld av Richard Broughton.

JSE (Journal of Scientific Exploration) våren 2004

En bok av Stephen Braude anmäls (Immortal reimagines: the evidence for life after death). Vi har också stött på en recension från New Scientist av denna bok. Vi hoppas återkomma.

Network Review nr 83, vintern 2003

Tidningen är forum för Scientific and Medical Network.

David Lorimer, Fife, Scotland skriver om "The Healing Prince", the Prince of Wales. Lorimer har skrivit boken "Radical Prince: The practical vision of Prince of Wales" (Floris Books) och är i övrigt ansvarig för programmet vid Scientific and Medical Network, www.scimednet.org.

Harold Wicks, London, skriver om "The research council for complementary medicine celebrates its first 20 years".

Nästa nyhetsbrev

är tänkt att komma ut i början av november och planeras innehålla:

- ▶ Intervju med Edgar Mitchell
- ▶ Susan Blackmore mer positiv till psi?
- ▶ Anmälan av Stephen Braudes bok om bevis för "Life after bodily death", den kanske bästa boken i ämnet.

Sällskapet för Parapsykologisk Forskning, SPF

Postgiro: 35 17 57-0

Medlemsavgift: 200:-, för pensionärer och studerande 170:-

Ordförande: Göran Brusewitz, Diligensvägen 98, 131 48 Nacka

Tfn och fax hem: 08-466 98 58 **Mobil:** 0708-10 35 32

Vice ordförande: Jens Tellefsen **Kassör:** Anneli Goulding

Sekreterare: Edgar Müller **Layout:** Merit Müller

Redaktör för Nyhetsbrevet: Göran Brusewitz

Hemsida: www.parapsykologi.se

Ansvarig för hemsidan: Jonas Liljegren